

Milieurapport 2026 van het Federaal Planbureau

Deze publicatie werd verwezenlijkt onder leiding van Patricia Delbaere
(dp@plan.be).

Hebben bijgedragen: Silvie Daenen, Paul Ernoux, Nathalie Fostier, Bruno
Hoornaert, Baudouin Regout, Bart Van den Cruyce, Guy Vandille, Patrick
Vandenhove, Christophe Van Wynsberge en Saskia Weemaes.

Inhoudstafel

Inleiding door de Commissaris 1

Milieubeleid 2024-2026 (2 juni 2026) 2

1. Het Federaal Planbureau 3

2. Het Federaal Planbureau en zijn belangrijke directe milieuaspecten 4

2.1. Mobiliteit5

2.2. Papier7

2.3. Energie9

2.4. Water11

2.5. Aankopen13

2.6. Afval15

2.7. Onderhoudsproducten17

2.8. Biodiversiteit19

Inleiding door de Commissaris

Het personeel en de directie van het Federaal Planbureau zijn zich bewust van de impact van hun activiteiten op het leefmilieu en ondernemen sinds bijna 25 jaar een groot aantal initiatieven op dat vlak. In de mate van het mogelijke vermindert (vermeedert) onze organisatie haar negatieve (positieve) impact op het leefmilieu en we zullen deze inspanningen ook in de toekomst blijven verderzetten.

Een officieel erkend en extern geverifieerd milieuzorgsysteem vormt de beste waarborg voor het continu verbeteren van onze milieu-impact. Het directiecomité van het Federaal Planbureau heeft dan ook reeds in 2002 besloten om zich in te schrijven in het kader van het label ecodynamische onderneming van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en kreeg bij toetreding onmiddellijk twee sterren. De sindsdien ondernomen inspanningen werden ondertussen in 2008 beloond met een derde ster wat in 2012 en 2015 bevestigd werd. Begin 2019 heeft het bureau ook drie sterren gekregen voor het vernieuwd label ecodynamische onderneming.

De verhuis van het Federaal Planbureau in februari 2020 bood nieuwe mogelijkheden voor milieuverbeteringen. Die inspanningen worden in de toekomst aangehouden en waar mogelijk geoptimaliseerd. De drie sterren van het vernieuwd label ecodynamische onderneming werden opnieuw behaald in 2022 voor de nieuwe vestiging en hernieuwd in 2026.

Te noteren dat het Federaal Planbureau tussen 2005 en 2026 eveneens EMAS-geregistreerd was, maar dat er werd besloten om zich te concentreren op het label ecodynamische onderneming, dat meer gericht is op concrete acties.

Baudouin Regout
Commissaris van het Plan

Milieubeleid 2024-2026

(2 juni 2026)

Het Federaal Planbureau stelt zijn wetenschappelijke deskundigheid inzake economische, sociaal-economische en ecologische beleidsvraagstukken, met inbegrip van de integratie van die beleidskwesties in een context van duurzame ontwikkeling, ter beschikking van de regering, het parlement, de sociale partners en regionale, nationale en internationale instellingen. De resultaten van zijn onderzoek worden aan de gemeenschap meegedeeld en dragen bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau wil een actieve bijdrage leveren in de zorg voor een leefbaar en gezond milieu. Daarmee wil het ook het belang van de voorbeeldfunctie van een overheidsinstelling benadrukken en hoopt het zo, naast zijn medewerkers, de andere overheidsdiensten, organisaties en bedrijven te overtuigen milieubewust te handelen.

Om aan deze ambitie concreet gestalte te geven, schrijft het Federaal Planbureau zijn werkzaamheden sinds 2002 in in het label 'ecodynamische onderneming' van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ('2 sterren tussen 2002 en 2008 en '3 sterren' sinds 2008). In het nieuwe gebouw werd het eind 2022 bekomen en hernieuwd in 2026, met drie sterren.

Het Federaal Planbureau, huurder van het gebouw op de Belliardstraat 14-18 in Brussel, verbindt zich ertoe om zijn positieve (negatieve) invloed op het milieu voortdurend te verbeteren (verminderen). Het zal daartoe tevens een permanente dialoog onderhouden met de eigenaar van het gebouw evenals met haar andere sleutelbelanghebbenden.

Om de continue verbeteringen waar te maken zal het Federaal Planbureau niet enkel oog hebben voor zijn milieuprestaties, maar zal ook proberen de factoren te achterhalen die hun ontwikkelingen verklaren.

Het Federaal Planbureau zal zich, gedurende de drie komende jaren, meer bepaald concentreren op acht milieuactiedomeinen:

- beperken negatieve impact (CO₂, andere vervuiling, congestie) gelinkt aan individuele gemotoriseerde transportmiddelen,
- vermindering van het papierverbruik,
- vermindering van het energieverbruik,
- beperking van het waterverbruik,
- duurzame alternatieven blijven aanbieden voor het bureaumateriaal,
- stijging van de recyclage van afval en vermindering van de afvalproductie,
- verder beperken van het gebruik van gevaarlijke/irriterende en niet duurzame onderhoudsproducten op het FPB,
- bevordering van de biodiversiteit in de FPB-tuin.

Het Federaal Planbureau zal een goede samenwerking nastreven met de interne en externe belanghebbenden en zal op de hoogte blijven van de relevante Europese, federale en regionale milieuwetgeving, hierop anticiperen en deze naleven.

Baudouin Regout
Commissaris

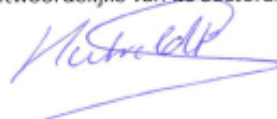

Igor Lebrun,
Verantwoordelijke van de Algemene Directie

Saskia Weemaes,
Commissaris-Adjunct en verantwoordelijke van
de Algemene Diensten

Bart Hertveldt,
Verantwoordelijke van de Sectorale Directie

1. Het Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut. Het maakt studies en vooruitzichten over economische, sociale en milieubeleidskwesties. Ook wordt de integratie van die beleidskwesties in een context van duurzame ontwikkeling bestudeerd.

De instelling stelt iets meer dan 100 personeelsleden te werk. In 2002 verkreeg het Federaal Planbureau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het label ecodynamische onderneming (twee sterren) voor het op poten zetten van een intern milieuzorgsysteem en een milieuprogramma. In 2005 werd het label, dankzij volgehouden inspanningen, verlengd tot eind 2008. In 2008 werd er een bijkomende ster verkregen en sindsdien heeft het FPB dus drie sterren voor het label ecodynamische onderneming, bevestigd in 2012 en 2015. Begin 2019 heeft het bureau ook 3 sterren gekregen voor het vernieuwd label ecodynamische onderneming.

De verhuis van het Federaal Planbureau in februari 2020 bood nieuwe mogelijkheden voor milieuverbeteringen. Die inspanningen worden in de toekomst aangehouden en waar mogelijk geoptimaliseerd. De drie sterren van het vernieuwd label ecodynamische onderneming werden opnieuw behaald in 2022 voor de nieuwe vestiging en hernieuwd in 2026.

Te noteren dat het Federaal Planbureau tussen 2005 en 2026 eveneens EMAS-geregistreerd was, maar dat er werd besloten om zich te concentreren op het label ecodynamische onderneming, dat meer gericht is op concrete acties. Mevr. Delbaere werd aangewezen als milieu-adviseur en Mevr. Weemaes, Commissaris-Adjunct, volgt en ondersteunt het proces namens de directie.

2. Het Federaal Planbureau en zijn belangrijke directe milieuaspecten

Het milieubeheersysteem van het FPB dekt acht thema's: mobiliteit, papierverbruik, energieverbruik, waterverbruik, aankopen, afval, onderhoudsproducten en biodiversiteit. Elk van deze thema's wordt voorgesteld onder de vorm van een fiche volgens eenzelfde structuur, wat het mogelijk maakt om de informatie over elk thema op een systematische wijze te presenteren. Elke fiche herneemt een kader met de vastgestelde doelstellingen en de indicatoren die het mogelijk maken om deze doelstellingen op te volgen. De belangrijkste acties worden ook opgenomen.

Een synthetische tabel vergelijkt de resultaten van deze indicatoren met de te bereiken doelstellingen. De evaluatie van hun evolutie wordt getoond met pictogrammen.

	De indicator evolueert naar de vastgestelde doelstelling en deze is bereikt / zal waarschijnlijk bereikt worden. In afwezigheid van een doelstelling, evolueert de indicator naar een vermindering van de milieu-impact.
	De indicator evolueert niet voldoende en de doelstelling is niet bereikt/zal waarschijnlijk niet bereikt worden. In afwezigheid van een doelstelling, is de milieu-impact stabiel, zoals de evolutie van de indicator.
	De indicator evolueert in tegengestelde richting dan die van de vastgestelde doelstelling en deze zal waarschijnlijk niet bereikt worden.

Tabel 1 Doelstellingen voor de periode 2024-2026

Thema	Doelstelling voor 2024-2026	
Mobiliteit	De gemiddelde jaarlijkse uitstoot ten gevolge van verplaatsingen per vliegtuig voor het Federaal Planbureau voor de periode 2024-2026 onder een jaarlijks gemiddelde houden van 8 ton CO ₂ per jaar.	
Papier	Het gemiddelde jaarlijkse papierverbruik over de periode 2024-2026 verminderen ten opzichte van het gemiddelde voor de periode 2021-2023: 1 250 vellen/VTE.	
Energie	Het gemiddelde totale elektriciteitsverbruik over de periode 2024-2026 beperken tot dat van 2023, namelijk 262 MWh/jaar.	
Water	Het waterverbruik door de groengevel beperken tot gemiddeld minder dan 750 m ³ per jaar gedurende de periode 2024-2026.	
	Het sanitair waterverbruik beperken tot gemiddeld minder dan 10 m ³ per VTAE per jaar gedurende de periode 2024-2026.	
Aankopen	Een aandeel duurzame aankopen van 80%. Het duurzaam karakter dekt de aspecten milieu (gerecycleerd, herlaadbaar...), economie (prijs, kwaliteit, levensduur...) en sociaal (met de beschikbare gegevens als beperking).	
Afval	De gemiddelde jaarlijkse productie van afval (rest-, PMD- en papierafval) voor de periode 2024-2026 zal onder de 500 liters/VTAE/jaar blijven.	
	Het aandeel gerecycleerd afval (PMD- en papierafval op het totaal afval) zal voor de periode 2024-2026 gemiddeld boven de 42% blijven.	
Onderhouds-producten	Jaarlijks, maximum 6 gevaarlijke onderhoudsproducten.	
Biodiversiteit	Het aandeel inheemse planten in de tuin vergroten: 100% inheemse planten tegen 2030.	

2.1. Mobiliteit

De problematiek van verplaatsingswijzen op het Federaal Planbureau betreft hoofdzakelijk de (dagelijkse) woon-werkverplaatsingen en de internationale verplaatsingen (trein en vliegtuig) op eigen initiatief van het FPB.

Kader 1 Beperking negatieve impact (CO₂, andere vervuiling, congestie) gelinkt aan gemotoriseerde transportmiddelen en bevordering van de gezondheid van personen

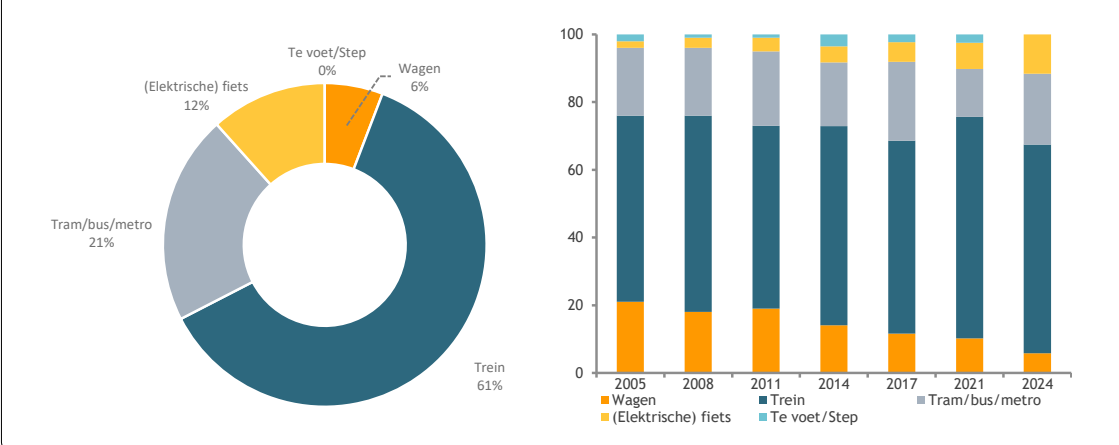
De gemiddelde jaarlijkse uitstoot ten gevolge van verplaatsingen per vliegtuig voor het Federaal Planbureau voor de periode 2024-2026 onder 8 ton CO₂/jaar houden.

2.1.1. Opvolgingsindicatoren

a. Woon-werkverplaatsingen

De mobiliteitsenquête van 2024 toont dat 61,6% van de personeelsleden van het FPB de trein als vervoersmiddel voor hun hoofdtraject gebruiken (86 personeelsleden beantwoordden de enquête). Sinds de vorige enquête (2021), daalt het aantal automobilisten met 4,4 procentpunt (pp), het aantal treingebruikers met 3,8 pp en het aantal voet- en stepgangers met 2,5 pp. Er is, daarentegen, een stijging van het aantal fietsers met 3,9 pp en van de metro-, tram- en busgebruikers met 6,7 pp.

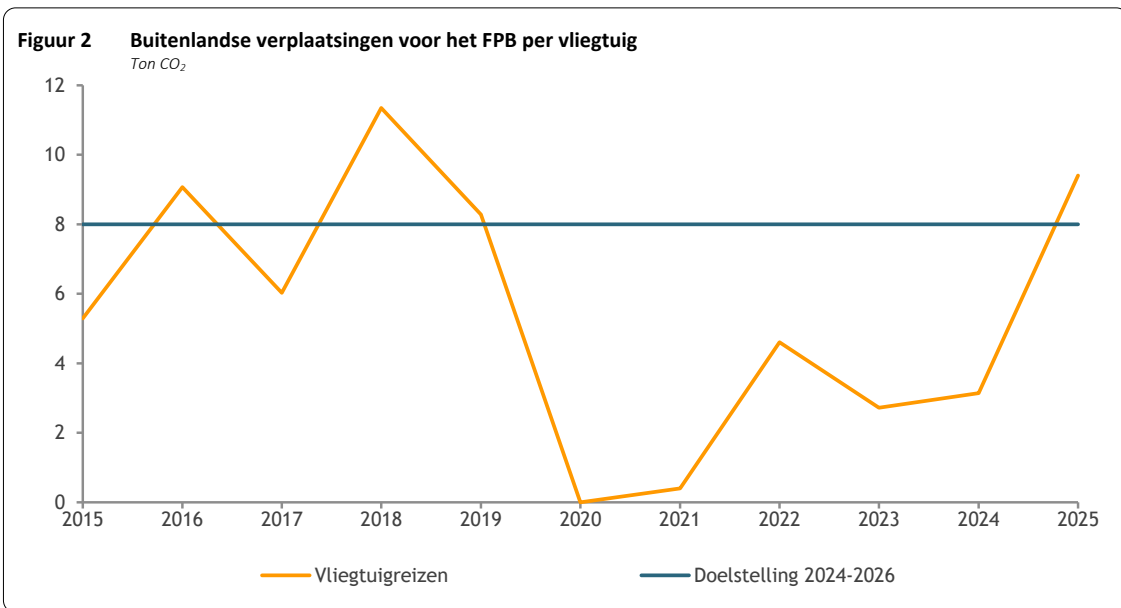
Figuur 1 Woon-werkverplaatsingen 2024 (links) en evolutie transportmiddel hoofdtraject (rechts)

b. Buitenlandse verplaatsingen voor rekening van het FPB

Het luchtvervoer voor rekening van het FPB vertoont jaarlijkse schommelingen die sterk afhangen van het aantal intercontinentale reizen (3 in 2018, 2 in 2015 en 2016, 1 in 2017, in 2022 en in 2025).

In 2025 vonden er negen vliegtuigreizen en zeven treinreizen naar het buitenland plaats. De doelstelling om in de periode 2024-2026 onder een gemiddelde van 8 ton CO₂/jaar te blijven, wordt in de periode 2024-2025 bereikt (6,3 ton), ook al wordt die in 2025 overstegen (9,4 ton).

2.1.2. Belangrijkste uitgevoerde acties sinds 2024

Op 30 juni 2024 waren er meer dan 100 mensen bij het FPB werkend en een bedrijfsvervoerplan werd dan ook opgesteld.

De fietsenstalling met 18 plaatsen is beveiligd en er is een 'Villo!'-abonnement beschikbaar voor verplaatsingen naar vergaderingen. In de lente van 2024 was er een informatiecampagne van 10 weken over fietsen met tips en trucs die wekelijks in e-mails werden verzonden en in de cafetaria werden opgehangen.

In 2025 werd een fotowedstrijd '*Je woon-werkverplaatsing in landschappen*' georganiseerd.

2.2. Papier

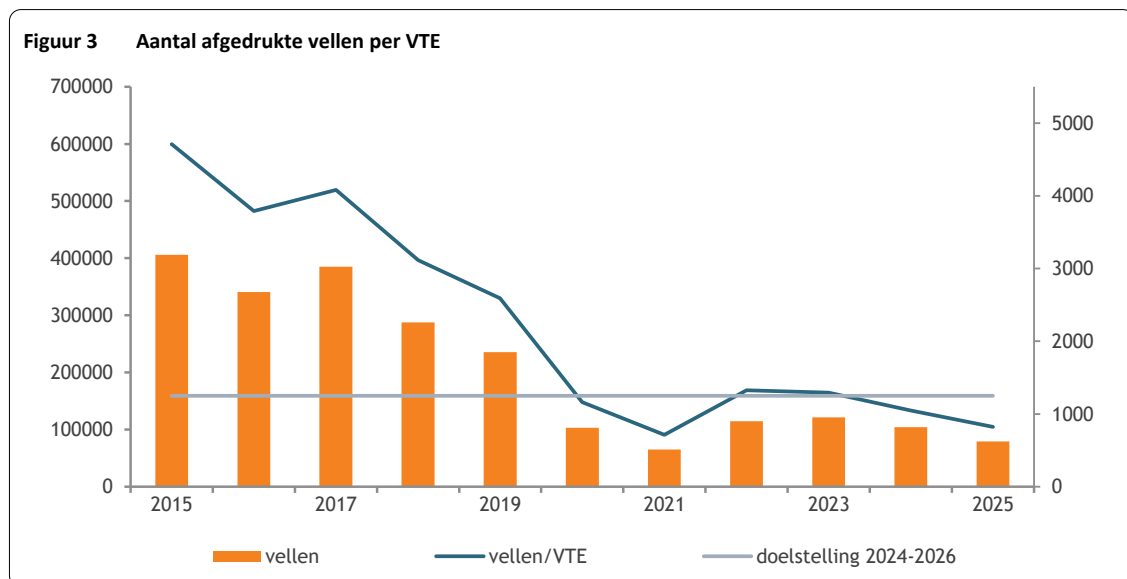
Kader 1 Daling van het papierverbruik

Het gemiddelde jaarlijkse papierverbruik over de **periode 2024-2026** verminderen ten opzichte van het gemiddelde voor de periode 2022-2023 naar 1 250 vellen/VTE.

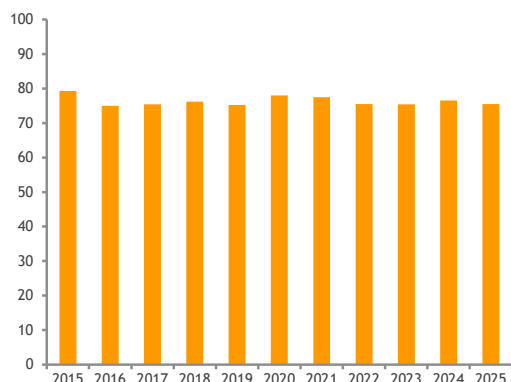
2.2.1. Opvolgingsindicatoren

Het papierverbruik op het Federaal Planbureau wordt geregistreerd aan de hand van het aantal afgedrukte vellen per VTE (voltijds equivalent).

De grafiek hieronder toont het totaal aantal afgedrukte vellen (linkeras), alsook het aantal afgedrukte vellen per VTE (rechteras), over de periode 2015-2025. Tussen 2017 en 2021 is er een spectaculaire daling van het aantal afgedrukte vellen per VTE, gaande van 4 082 naar 713 vellen per VTE. Na de covid-periode volgde een stijging naar 1 327 vellen per VTE in 2022 en 1 295 vellen per VTE in 2023. In 2024 is er een sterke daling van het aantal vellen per VTE, met 1 049 vellen in 2024 en 824 vellen in 2025. Bijna alle printers kenden een verminderd verbruik jaar op jaar in 2024 en 2025. De afname van het papierverbruik in de afgelopen twee jaar zorgt ervoor dat de doelstelling voor 2024-2026 ruimschoots wordt behaald.

Figuur 4 Aandeel recto-verso-afdrukken (%)

De grafiek hiernaast geeft de evolutie van het aandeel **recto-verso-afdrukken** sinds 2014 weer. Het aandeel recto-verso-afdrukken wordt berekend als de verhouding van het aantal recto-verso-afgedrukte vellen tot het totaal aantal afgeprinte vellen. Sinds 2020 is het aandeel recto-verso-afdrukken relatief stabiel gebleven, schommelend rond de 76 à 77%.

2.2.2. Belangrijkste acties sinds 2024

Vanaf mei 2024 wordt het papierverbruik maandelijks bijgehouden. Voordien gebeurde dit slechts één keer per jaar. Zo wordt het mogelijk eventuele trends in het papierverbruik te registreren.

In de eerste maanden van ieder jaar verschijnt een GreenInfo met daarin de statistieken van het papiergebruik van de afgelopen jaren en toelichting of de vooropgestelde doelstelling wordt behaald. Het bevat ook tips en goede praktijken om onnodig papierverbruik verder te beperken.

In maart 2025 werd een GreenInfo verspreid in verband met de aanplant van bomen in Malawi, dankzij de aankoop van fruit bij Fruitful Office.

2.3. Energie

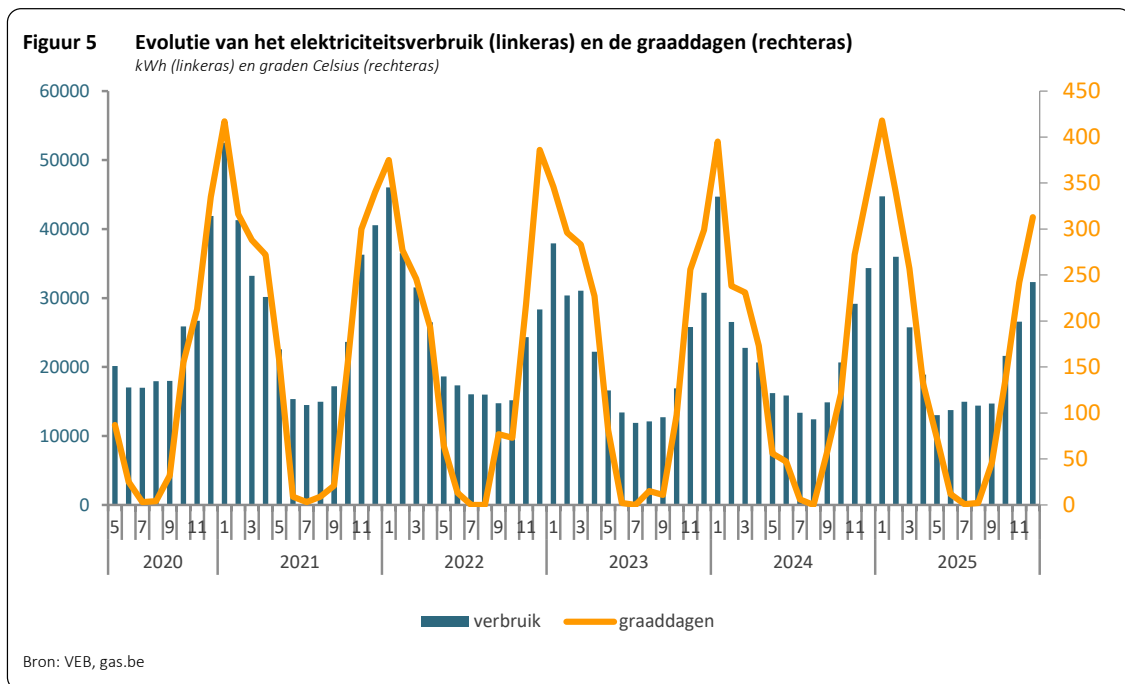
2.3.1. Opvolgingsindicatoren

Kader 2 Stabilisering van het energieverbruik

Het gemiddelde totale elektriciteitsverbruik over de periode 2024-2026 beperken tot dat van 2023, namelijk 262 MWh/jaar.

In 2025 verbruikte het FPB 277 MWh, wat meer is dan het jaar voordien (272 MWh). Er waren 46,0 voltijds aanwezige equivalenten (VTAE), tegenover 43,5 in 2024. Het energieverbruik per VTAE daalt dus verder van 6,2 MWh/VTAE in 2024 naar 6,0 MWh/VTAE in 2025.

Het verloop van het elektriciteitsverbruik sinds mei 2020 wordt vergeleken met de evolutie van de graaddagen. Die zijn een maat voor de behoefte aan verwarming. Tijdens de zomermaanden zijn die zo goed als nul. Het jaar 2025 telde 1 973 graaddagen, dat is iets meer dan in 2024 met 1 942 graaddagen.

Het elektriciteitsverbruik vertoont duidelijk pieken tijdens de wintermaanden. Tijdens die maanden ligt het verbruik twee à driemaal hoger dan tijdens de zomermaanden.

Het elektriciteitsverbruik van het Federaal Planbureau lag in 2025 1,9% hoger dan in 2024. Daarin speelt de bezetting van het gebouw een rol. De gemiddelde bezetting van het gebouw, uitgedrukt in VTAE, nam met 5,7% toe.

Een ander deel van de verklaring is klimatologisch. 2025 telde iets meer graaddagen (+1,5%). Daarentegen hadden we een derde meer zonne-uren. Dat bespaart ons elektriciteit voor verlichting.

De gerealiseerde besparing per VTAE kan de toename van de gebouwbezetting dus niet compenseren. Door een verdere groei van de gebouwbezetting kan de doelstelling van een stabilisering van het energieverbruik onder druk komen staan.

2.3.2. Belangrijkste uitgevoerde acties sinds 2024

De vermelde acties in verband met het gebouw werden allen uitgevoerd in het nieuwe gebouw.

- Ledverlichting in het hele gebouw.
- Installatie van warmtepompen.
- Opvolging renovatie nieuw gebouw.
- 100% groene stroom.
- Virtualisatie van een aantal servers.
- GreenInfo's, eventueel in samenwerking met FeelGood: klimaatregeling, gebruik van burotica, verlichting en trappen, Click & Clean: de impact van digitale vervuiling is niet virtueel, rationeel gebruik van energie in bureaus...
- In 2021, werd er informatie over energie opgenomen in de GreenInfo *Greening in het coronatijdperk*. De GreenInfo *Terug op het werk* bevat eveneens een aantal tips rond energie. Energie werd ook belicht tijdens de twee lunchseminars over milieubeheer op het Federaal Planbureau.
- Plaatsing zonnewering binnen het gebouw op de voorkant.
- Acties in het kader van het label ecodynamische onderneming: inventarisatie van de al uitgevoerde acties (vb. warmtepompen in cascade) en identificeren van mogelijk uit te voeren acties. Ten gevolge van dit laatste werd er een teller geplaatst in het serverlokaal.
- Het opstellen van een gedetailleerde energieboekhouding. Daarenboven werden tijdens een meetcampagne begin september 2022, over een tijdspanne van 15 dagen, 's morgens en 's avonds de meterstanden geregistreerd. Er werd ook over de resultaten gecommuniceerd.
- Ook was er in 2022 een communicatie over het gebruik van de airco.
- Omwille van de talrijke klachten over koude voeten in de bureaus is er begin 2023 een communicatie geweest over de werking van de verwarming in het gebouw. Daarna volgde nog een GreenInfo over het energieverbruik op het bureau. Eind 2023 is er ook een objectieve meting geweest door de externe preventieadviseur.
- Isolatie van de verse luchtaanvoer ter hoogte van de ventilatieroosters in 2023.
- Regelmatige GreenInfo's over het gebruik van de airco met info over maximumtemperatuur in de winter / minimumtemperatuur in de zomer.

2.4. Water

Het waterverbruik bestaat in het nieuwe gebouw uit 2 delen: waterverbruik door de groengevel en sanitair waterverbruik (toiletten, keuken, cafetaria). Er bestaat geen aparte meter voor het sanitair waterverbruik. Dit verbruik wordt berekend als verschil tussen het totale waterverbruik en het verbruik door de groengevel.

Kader 3 Beperken van het waterverbruik

Het **waterverbruik door de groengevel** beperken tot gemiddeld minder dan 750 m³ per jaar gedurende de periode 2024-2026. Deze doelstelling is gebaseerd op gegevens die zijn waargenomen sinds mei 2022, toen een meter werd geïnstalleerd om dit verbruik te meten. De doelstelling voor 2021-2023 steunde op een abstracte schatting van het waterverbruik waar het werkelijke verbruik zeer onderschat was.

Het **sanitair waterverbruik** beperken tot gemiddeld minder dan 10 m³ per VTAE per jaar gedurende de periode 2024-2026. Deze doelstelling is gebaseerd op gegevens die zijn waargenomen sinds mei 2022, namelijk vanaf de terugkeer naar een normale situatie na de covid-19-pandemie.

2.4.1. Opvolgingsindicatoren

a. Totaal waterverbruik

Het totale waterverbruik gedurende de 10 maanden die we in 2020 in het nieuwe gebouw doorbrachten, bedroeg 2 136 m³. In 2021 halveerde dit tot 1 061 m³. Dit was nog steeds een heel hoog verbruik, rekening houdende met het feit dat het gebouw een zeer lage bezettingsgraad kende vanwege de Coronacrisis. Het totale waterverbruik per VTAE bedroeg namelijk 74 m³. Dit enorme waterverbruik kon gedeeltelijk verklaard worden door lekken in de urinoirs van de herentoiletten, maar het grootste deel bleek afkomstig van het waterverbruik van de groengevel. In de daaropvolgende jaren kon dit verbruik gedrukt worden, zodat het totale waterverbruik stelselmatig daalde naar 906 m³ in 2025.

b. Waterverbruik door de groengevel

Het waterverbruik door de groengevel wordt sinds mei 2022 opgevolgd via een aparte meter op de leiding naar de groengevel. In de voorafgaande periode werd dat waterverbruik digitaal opgevolgd door Ecoworks. In de periode van maart tot en met november 2020 verbruikte de groengevel volgens die digitale opvolging 371 m³. In 2021 zou er slechts 231 m³ verbruikt zijn. In het licht van het totale waterverbruik is dit waarschijnlijk een onderschatting. Dat blijkt ook uit het gemeten verbruik sinds mei 2022. Op basis daarvan werd het verbruik voor de periode januari-mei 2022 geschat en vanaf juni gaat het om metingen. Voor het ganse jaar 2022 bedroeg het zo berekende verbruik door de groengevel 1 157 m³. Op basis van die vaststelling werd de doelstelling voor de periode 2024-2026 op 750 m³ gezet. In 2024 werd die doelstelling alvast gehaald. Het waterverbruik door de groengevel werd teruggedrongen naar 643 m³. In juni 2025 blokkeerde de meter helaas, zodat we voor 2025 geen precieze cijfers hebben. Afgaande op de daling van het totale waterverbruik mogen we er evenwel van uitgaan dat het waterverbruik door de groengevel duidelijk beneden 750 m³ gebleven is. Om het verbruik nog verder te beperken, zullen de huidige planten vervangen worden door planten met een beperkte waterbehoefte.

c. Sanitair waterverbruik

Door het ontbreken van een aparte meter voor het verbruik door de groengevel, beschikken we in het nieuwe gebouw pas sinds 2022 over een betrouwbare schatting voor het sanitair waterverbruik. Voor 2022 bedroeg het sanitair waterverbruik 309 m³ of 9,2 m³ per VTAE. In 2023, het eerste volledige jaar waarvoor precieze cijfers beschikbaar zijn voor het verbruik door de groengevel, tekenden we een sanitair verbruik op van 439 m³ of 11 m³ per VTAE. Hierin is een groot waterlek inbegrepen dat in april 2023 op de 7^e verdieping in de damesdouches werd vastgesteld. In 2024 daalde het sanitair verbruik per VTAE in elk geval tot beneden de doelstelling voor de periode 2024-2026. Het bedroeg 7,8 m³ per VTAE. Voor 2025 wordt het verbruik op 6,4 m³ per VTAE geschat.

2.4.2. Belangrijkste acties sinds 2024

Het waterverbruik wordt jaarlijks belicht tijdens het lunchseminar over het milieubeheer op het Federaal Planbureau.

In 2025 was er een GreenInfo om waterverspilling tegen te gaan.

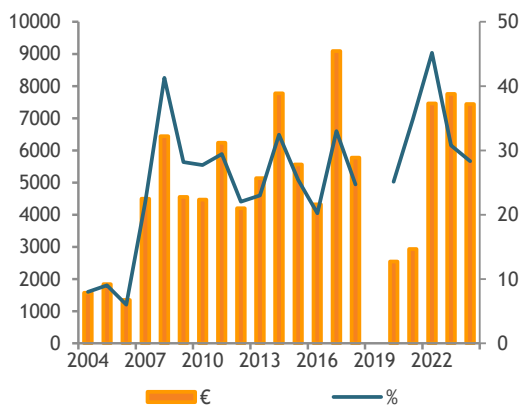
2.5. Aankopen

Kader 4 Stijging marktaandeel duurzame producten

Een aandeel duurzame aankopen voor het bureaumateriaal van 80%. Het duurzaam karakter dekt de aspecten milieu (gerecycleerd, herlaadbaar...), economie (prijs, kwaliteit, levensduur...) en sociaal (met de beschikbare gegevens als beperking).

2.5.1. Opvolgingsindicatoren

Figuur 6 Aandeel "Fair trade" producten (rechteras) in het totale budget van de cafetaria (linkeras)

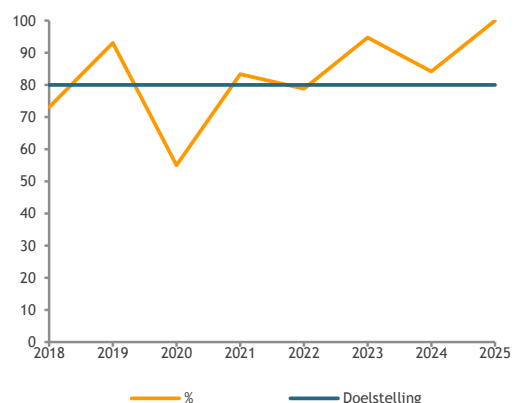

Het aandeel **Fairtrade** producten in het totale budget van de cafetaria is sterk gestegen in 2007 (van 6% naar 22%) ten gevolge van het introduceren van Fairtrade koffie. Na een unieke wijnaankoop in 2008 schommelt het aandeel Fairtrade producten rond een gemiddelde van 26%, met dieptepunten (20% in 2016) en hoogtepunten (32% in 2014). In 2017 steeg het aandeel Fairtrade producten opnieuw naar 33%, de doelstelling die voor de jaren 2013-2015 werd vooropgesteld, maar in 2018 daalde het opnieuw naar 24%. Met 34% in 2021 en 45% in 2022, stijgt dit percentage zichtbaar, maar daalt opnieuw in 2023 en 2024.

Kantoomateriaal omvat kleine kantoorbenodigdheden en papier, maar geen IT. Wel kunnen alle IT-aankopen, die via de federale aankoopdienst gebeuren, als duurzaam worden beschouwd, aangezien alle aangekochte digitale infrastructuur een *Energy Star*-label heeft.

In 2018 en 2019 bedroeg het aandeel groene producten in het totale aantal producten respectievelijk 73% en 93%. Als gevolg van de verhuis en een reeks daarmee samenhangende eenmalige aankopen daalt dit percentage echter tot 55% in 2020. In 2021, stijgt dit aandeel opnieuw tot 83%. De doelstelling is hiermee gehaald in 2021. Met 79% is de doelstelling juist niet bereikt voor het jaar 2022 en in 2023 is de doelstelling met 95% zeer ruim bereikt. Ondanks de daling wordt het doel met 84,2% in 2024 gehaald. Ook in 2025 wordt de doelstelling gehaald met 100% groene aankopen.

Figuur 7 Aandeel duurzame producten in het totaal aantal aangekocht kantoomateriaal Percentage

2.5.2. Belangrijkste acties sinds 2024

Permanent Fairtrade-gamma in de cafetaria evenals een Oxfam koffiemachine die zowel Fairtrade koffie als Fairtrade chocolademelk aanbiedt. Jaarlijks wordt er ook een Fairtrade ontbijt en/of een Fairtrade maaltijd georganiseerd. Bij het bestellen van catering is er altijd een vegetarische optie beschikbaar.

Bij de aankopen worden producten met labels verkozen (gerecycleerd, officiële labels zoals Der Blaue Engel, Nordic Swan, FSC & PEFC enz.). Langzaamaan zijn de aankopen minder gevarieerd met meer aandacht voor duurzame ontwikkelingscriteria.

Er is ook een progressieve vervanging geweest van standaard- en halogeenlampen door spaarlampen, van CRT-schermen door LCD-schermen, van PC's van het "desktop"- type door PC's van het "laptop"- type met een lager energieverbruik (buiten uitzonderingen gelinkt aan de informaticanoden).

Er is ook een kleine overlevingsgids over labels verspreid.

2.6. Afval

Kader 5 Stijging recyclage van afval & Vermindering productie van afval

Het eerste doel met betrekking tot de gemiddelde jaarlijkse productie van afval, wordt gehandhaafd voor de **periode 2024-2026**, aangezien het niet gehaald werd: de productie van afval zal onder de 500 liters/VTAE/jaar blijven.

Het aandeel gerecycleerd afval zal voor de **periode 2024-2026** gemiddeld boven de 42% blijven.

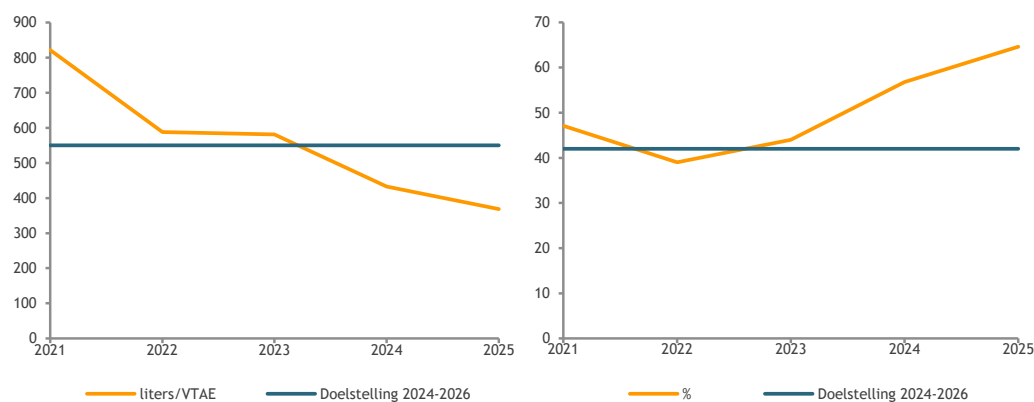
2.6.1. Opvolgingsindicatoren

Er bestaan verschillende afvalstromen op het FPB. Naast het restafval, sorteert het FPB het papier, het PMD-afval, het organisch afval en batterijen (bebat) opdat ze gerecycleerd zouden worden. Op te merken valt dat de plastic doppen apart verzameld worden ten voordele van het Belgisch Centrum voor Geleidehonden. Glas met statiegeld en inktpatronen worden opgehaald voor hergebruik. Het informaticamateriaal wordt hergebruikt of gerecycleerd naargelang het geval. De rookdetectors worden op een adequate manier behandeld.

De totale afvalproductie daalt sterk tussen 2021 en 2022, van 821 liters/VTAE tot 588 liters/VTAE. In 2021 ligt de restafvalproductie inderdaad sterk hoger ten gevolge van het gebruik van papier voor het drogen van de handen in het kader van de covid-19-pandemie. Dit was een ongepland verbruik, dat verband hield met de pandemie die verdwenen is in de lente van 2022, wat zich uit in een vermindering van het restafval tussen 2021 en 2022. Daarna was er een verdere duidelijke daling tot 432 liter/VTAE in 2024 en 368 liters/VTAE in 2025. Beide jaren is de doelstelling dan ook bereikt.

Parallel is het aandeel gerecycleerd afval (PMD-, papier-, organisch afval en gemengd afval, gesorteerd na ophaling op het totaal met inbegrip van het restafval) stabiel gebleven tussen 2021 (47%) en 2023 (44%), ook al was er een daling in 2022 (39%). Daarna steeg dit aandeel opnieuw tot 57% in 2024 en 65% in 2025. In beide jaren is de doelstelling dan ook bereikt.

Figuur 8 Aantal geproduceerd afval: gemiddelde jaarlijkse afvalproductie (links) en aandeel gerecycleerd afval (rechts)

2.6.2. Belangrijkste acties sinds 2024

In 2025 lag de nadruk op dit thema, en dit kwam tot uiting in verschillende acties.

De afvalscheidingsbakken werden opnieuw georganiseerd, met boven elke bak posters met de overeenkomstige regels voor afvalscheiding.

Tijdens een communicatiecampagne van zes weken werd elke week een bepaalde afvalstroom onder de aandacht gebracht, waarbij werd aangegeven wat er wel en niet in mag worden gegooit.

Vervolgens werden in verschillende communicaties getiteld 'Afvalsleutels' veelgemaakte fouten belicht om zo relevant mogelijke informatie te verstrekken over het afval dat op kantoor wordt geproduceerd en waarover twijfel bestaat.

Er werd ook een quiz georganiseerd. Deze bevatte meer algemene vragen over afvalproductie, de impact ervan en de voordelen van afvalscheiding.

2.7. Onderhoudsproducten

Kader 6 De impact van onderhoudsproducten op het milieu verminderen

Jaarlijks, maximum 6 gevaarlijke onderhoudsproducten.

2.7.1. Opvolgingsindicatoren

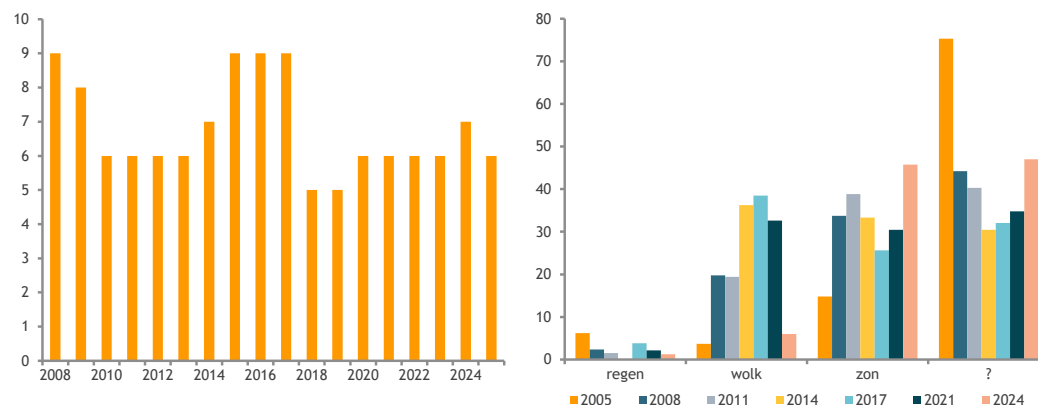
De driejaarlijkse tevredenheidsenquête toont dat de leden van het personeel zich meer en meer in staat voelen om een antwoord te geven op de vraag over onderhoudsproducten (het aandeel met een vraagteken daalt). In 2014, overstijgt de som van de antwoorden "regen" en "wolk" voor de eerste keer het aantal "zon" (36% wolk-regen tegen 32% zon¹) en er werd dan ook besloten om de nadruk te leggen op dit thema in het milieuprogramma 2016-2017. Niettemin wordt dit resultaat versterkt in 2017 (42% wolk-regen tegen 26% zon). Daarom is gezien de verandering van producttype in 2020 (overschakeling op Bioorg-producten) een nieuwe specifieke enquête uitgevoerd in 2021. Het toont een omkering in de trend (35% wolk-regen tegen 30% zon) maar er zijn nog altijd minder zon-antwoorden. De resultaten van de enquête van 2024 zijn erg gunstig wat de onderhoudsproducten betreft.

Het aantal gevaarlijke producten is in 2010 gedaald ten gevolge van een samenwerking met de onderaannemer. De overblijvende producten zijn, enerzijds, gelinkt aan leasing-contracten waarbij geen ander, minder corrosief of irriterend product gebruikt mag worden en, anderzijds, bestemd voor zeer specifieke doeleinden waarvoor geen alternatieven bestaan. In 2015 stijgt het aantal producten geïdentificeerd als gevaarlijk o.a. ten gevolge van een versterking van de reglementering in 2015 (Europese CLP-verordening) en blijft stabiel tot 2017. Na een verandering van onderaannemer is dit aantal met een derde gedaald vanaf 2018 en bereikt zo de doelstelling van maximum 5 gevaarlijke producten. Vanaf 2020 stijgt dit aantal tot 6 producten wegens de verplichting om hydroalcoholische gel beschikbaar te stellen in het kader van de Covid-crisis, en dit is een gevaarlijk product.

In 2025, heeft Atalian, voor de reiniging van de toiletten, een nieuw gevaarlijk onderhoudsproduct in gebruik genomen. De bioorg-producten volstonden hiervoor blijkbaar niet meer. Daardoor komt het aantal gebruikte gevaarlijke onderhoudsproducten op zeven vanaf 2025. Het personeel van Atalian beschikt over de technische en veiligheidsfiches van dat product. In 2026 is dit opnieuw gedaald naar 6 dankzij een verandering van leverancier (zie 2.8.2).

¹ Het saldo zijn "zonder mening"-antwoorden.

Figuur 9 Aantal gevaarlijke producten (links) en perceptie van de onderhoudsproducten (rechts)

2.7.2. Belangrijkste acties sinds 2024

Samenwerking met de onderaannemer en overgang op Bioorg. Deze methode combineert een nieuwe manier om schoon te maken, verneveling, met natuurlijke micro-organismen die het vuil actief bestrijden.

GreenInfo over de veranderingen in gebruikte onderhoudsproducten ten gevolge van de verandering van type producten en dit in het kader van de Covid-crisis.

Opvolging van de vorming en de werking van de onderhoudsploeg.

In 2021, werd er informatie over onderhoudsproducten opgenomen in de GreenInfo *Greening in het coronatijdperk*. Onderhoudsproducten werden ook belicht tijdens de twee lunchseminars over milieubeheer op het Federaal Planbureau.

Enquête uitvoeren naar het welbevinden van het personeel over de (nieuwe) onderhoudsproducten gebruikt in het nieuwe gebouw.

Het gebruik van Bioorgproducten blijkt grote aankoopverplichtingen met zich mee te brengen tegen een hoge kostprijs voor het bureau. Daardoor zijn er ook grote stocks van deze producten aanwezig op het bureau. Om op deze kosten te besparen heeft de directie van het FPB samen met Atalian beslist om het contract met Bioorg stop te zetten en over te gaan tot de aankoop van klassieke ecologische onderhoudsproducten zodra de voorraad Bioorg-producten opgebruikt is. Er waren nog voldoende Bioorg-producten aanwezig voor gebruik gedurende heel het jaar 2024 en 2025.

In 2025 hebben het FPB en de gebouwbeheerder het contract met de leverancier die instond voor de levering van drie onderhoudsproducten (waarvan twee gevaarlijk) in de sanitaire ruimten, stopgezet. De nieuwe leverancier levert nog slechts één product dat als gevaarlijk beschouwd wordt (het is ontvlambaar, maar niet langer irritant) één niet gevaarlijk handen wasproduct en één verstuiver ook niet gevaarlijk.

2.8. Biodiversiteit

Kader 7 Verbetering van de biodiversiteit

Het aandeel inheemse planten in de tuin vergroten: 100% inheemse planten tegen 2030.

2.8.1. Opvolgingsindicatoren

De totale oppervlakte van het perceel bedraagt 1 076 m², inclusief 36 m² tuin. Bovendien is er een groengevel van 160 m², zonder verandering sinds 2021.

In 2025 is er 1 inheemse plantensoort in de tuin.

2.8.2. Belangrijkste acties sinds 2024

Bij de renovatie van het gebouw voor de verhuis werd de groengevel gerenoveerd en de externe parking vervangen door een aangelegde tuin. Ook werden er twee nestkastjes en een insectenhotel in de tuin geplaatst. Daarnaast werd een beheersplan voor de tuin opgesteld en aan de betrokken onderaannemers toegezonden. Dit plan bevat een deel over de bestrijding van invasieve exotische planten en een deel over de aanplant van inheemse soorten.

In 2025 was er tijdens de lunchpauze een vertoning van de film *Breaking boundaries: The science of our planet*, waarin natuurhistoricus David Attenborough en wetenschapper Johan Rockström de ineenstorting van de biodiversiteit op aarde onderzoeken en hoe de catastrofe nog kan worden voorkomen.

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau heeft het label Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel
+32-2-5077311
www.plan.be
contact@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.
Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Regout